

רעפ (ירושלים) 4379-09-24 - סלאח אדרים נ' מדינת ישראל

רע"פ (ירושלים) 4379-09-24 - סלאח אדרים נ' מדינת ישראל ואח'מחוזי ירושלים
רע"פ (ירושלים) 4379-09-24

סלאח אדרים

נגד

1. מדינת ישראל

2. נביל אדרים

3. מאהר אדרים

4. וואיל אדרים

5. שאדי אדרים

בית המשפט המחוזי ירושלים

[09.10.2024]

לפני סגנית הנשיא, כב' השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור פלילי (כפי שהוגדרה על פי החלטת כבוד הרשמת ג'מילה ג'בארין כליפה מיום 23.9.2024), על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר) מיום 19.7.2024, בתיק ת"פ 8986-09-23, לפיה דחה בית המשפט את בקשת המבקש, שהינו הנאשם באותו תיק (להלן: הנאשם), לאחד את משפטו עם משפטם של נאשמים אחרים שמתנהל בת"פ 8990-09-23.

ההליכים בבית-משפט קמא

2. בבית-משפט השלום בירושלים הגישה משיבה 1 (להלן: המשיבה) שני כתבי אישום, האחד נגד הנאשם והאחר נגד בני משפחתו, בגין תקיפות הדדיות, שעל פי הנטען בכתבי האישום ביצעו אלה כלפי אלה, באירוע שהתרחש בתאריך 27.7.2020.

3. הנאשם הינו אחד מעדי התביעה מטעם המשיבה בכתב האישום שהוגש נגד קרובי המשפחה; וקרובי משפחתו מופיעים כעדי תביעה מטעם המשיבה בכתב האישום שהוגש נגד הנאשם.

4. ההחלטה מושא הבקשה שלפניי (שהוגשה כערעור), נוגעת לבקשה של הנאשם בבית-משפט קמא, להורות על איחוד הדיון בעניינם של כל הנאשמים בשני התיקים.

לדברי הנאשם בבקשתו, שני כתבי האישום נוגעים לאותה תקרית, ובשניהם מיוחסים לנאשמים השונים, מעשים שבוצעו במקביל, באותו מועד ובאותה זירה. הנאשם טען כי במקרה זה מתקיימים תנאי סעיף 86 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 (להלן: החוק), שכן מדובר בפרשה אחת ובאותן ראיות בשני התיקים. לדבריו, איחוד המשפטים מתחייב לשם חיסכון בזמן של העדים, של המשיבה ושל בית המשפט. לטענת ב"כ הנאשם, הפרדת כתבי האישום נעשתה על ידי המשיבה "במעשה מכוון שנועד לגרום להחמרה עם המבקש בפני מותב שישמע את התיק שלו, ובמקביל - להקל עם הנאשמים בתיק האחר שיישמע בפני מותב אחר".

5. בבית-משפט קמא התנגדה המשיבה לאיחוד התיקים. לטענת המשיבה, השיקול היחיד שעמד לנגד עיניה בהגשת כתבי אישום נפרדים, הינו הוראות החוק, כמפורט בסעיף 87 לחוק, והנחיית פרקליט המדינה 3.1, הקובעת בין היתר, כי כאשר עדותו של מי מהמעורבים חיונית להוכחת אשמתו של מי מחבריו, יש להגיש כתבי אישום נפרדים, כדי להבטיח את יכולתה של התביעה להעיד. נטען כי שמיעת העדים במאחד היתה מקלה גם על התביעה, אך הדבר אינו אפשרי מאחר שהנאשמים בתיק האחר, יידרשו להעיד נגד הנאשם.

6. בהחלטתו, לאחר שמיעת טיעוני הצדדים (בעל פה ובכתב), התייחס בית-משפט קמא לסעיפים 86, 87 ו-90 לחוק ולהנחיית פרקליט המדינה. נקבע כי "לצד שיקולי יעילות דיונית, חסכון בזמן והצורך בהגעה להכרעה במאחד, קיימים שיקולים נוספים, ובהם שיקולים מעשיים, של הבטחת יכולת המאשימה להעיד נאשם עד מטעמה במשפטו של אחד, ושיקולים ערכיים של הימנעות מעיוות דין (סיפא לסעיף 90 לחסד"פ). מלאכתו של התובע היא לאזן בין השיקולים הללו, וחזקה שהתביעה עשתה מלאכתה נאמנה, שכן עומדת לה חזקת התקינות המנהלית, וטענות הסנגור, שעיקרן הובא בדיון בעל-פה, רחוקות מלבסס תשתית שתוביל לערער את החזקה האמורה". בית-משפט קמא קבע כי טענות הנאשם בדבר "טעמים זרים" מצד המשיבה, נעדרות בסיס ואינן רלוונטיות לענייננו; וכי איחוד הדיונים יוביל לתוצאה של סרבול המשפט ולקושי ממשי בקיומו. לפיכך דחה את הבקשה לאיחוד המשפטים.

טענות המבקש

7. ב"כ הנאשם טוען כי בית-משפט קמא טעה בהחלטתו. נטען כי לצורך קבלת ההכרעה, היה על בית-משפט קמא לעיין בחומר החקירה, לרבות בסרטונים שתיעדו את מרבית האירוע. לטענתו, משטרת ישראל ניהלה חקירה "מוטה" כנגד הנאשם ולטובת הנאשמים בתיק האחר. נטען כי הנאשמים האחרים ישאפו למנוע משופט להיחשף לאמת, הם יגיעו עם המשיבה להסדר טיעון מקל, ויעידו מטעמה לחובתו של הנאשם. נטען כי איחוד כתבי האישום מתבקש, וכי מתקיימים התנאים המפורטים בסעיף 86 לחוק, שכן מדובר בכמה אישומים המבוססים על אותן עובדות ועל סדרת מעשים הקשורים זה לזה ומהווים פרשה אחת. כן הפנה לסעיף 87 לחוק, וטען כי מדובר בכמה נאשמים שכל אחד מהם היה צד לעבירות. לטענת ב"כ הנאשם מתקיימים גם כל התנאים שבסעיף 90 לחוק, והפרדת המשפטים תפגע באינטרס הציבורי. נטען כי איחוד המשפטים יעל את הדיון. לפיכך ביקש להורות על איחוד המשפטים בשני התיקים, לחילופין ביקש להחזיר את התיק לבית-משפט קמא, כדי שיעיין בראיות, ולחילופין להורות כי שני המשפטים, גם אם לא יאוחדו, ייקבעו לפני שופט אחד.

דיון והכרעה

8. שאלה ראשונה שיש לדון בה, נוגעת למהות ההליך שלפניי. כאמור, כבוד הרשמת קבעה כי סיווג ההליך הוא בקשת רשות ערעור פלילי, מאחר שמדובר בהחלטה, ולא בפסק דין המסיים את ההליך, כטענת הנאשם.

9. עמדת המשיבה, כפי שעלתה בתגובה לבקשה של הנאשם לעיכוב ביצוע החלטת בית-משפט קמא, הינה כי יש לדחות את הערעור על הסף, שכן מדובר בערעור על החלטת ביניים בפלילים, כעולה גם מלשון סעיפים 87 ו-90 לחוק. המשיבה הפנתה לבג"צ 398/83, הרצל אביטן ואח' נ' הרכב שלושה שופטים ואח' (15.7.83), לפיו: "עריכתו של כתב האישום, תוך צירוף אישומים או נאשמים, אינה בגדר תוצאה בלתי משתנה או בלתי הדירה שהיא מעין סוף פסוק: סעיף 88 לחוק הנ"ל קובע, כי בית המשפט רשאי בכל שלב שלפני הכרעת הדין לצוות על הפרדת המשפט באישום פלוני, שנכלל בכתב האישום, או על הפרדת משפטו של נאשם פלוני בכתב האישום יחד עם אחרים... לצורך העניין שלפנינו די אם נזכיר, כי ההפרדה אפשרית לא רק בעת תחילתו של המשפט אלא בכל שלב שבו, ואף היא איננה בגדר סוף פסוק שאין אחריו ולא כלום...".
10. כך טען בתגובתו גם הסגור הציבורי המחוזי שנתבקש להגיב לבקשה לעיכוב ביצוע.
11. במענה לכך, טען ב"כ הנאשם כי לא מדובר בהחלטת ביניים אלא "בהחלטה שלמעשה חותמת עניין, דהיינו שכלל שתישאר על כנה, יישמעו שני המשפטים בנפרד, ואז הכל יהיה בגדר "מאוחר מידי", דבר אשר יחטיא את מטרת הבקשה, אשר ככל שהיא מוצדקת, ייגרם למערער עוול ועיוות דין". לטענתו "כאשר מדובר בעניין מהותי שאין ממנו חזרה, זכותו של המערער, כמו כל מערער אחר ש"נפגע" מהחלטה, שיתקיים ערעור מעמיק באותה החלטה".
12. מעיון בתיק בית-משפט קמא, במסמכי הערעור ובטיעוני הצדדים, עולה כי ההליך הנוכחי אכן נוגע להחלטת ביניים שניתנה בהליך פלילי, ודינו להיסגר, שכן לא ניתן לערער על ההחלטה מושא הבקשה.
13. ככלל, אין אפשרות לערער על החלטת ביניים בהליך פלילי.
- ראו לעניין זה בג"ץ 6968/23 פלוני נ' הרכב בית משפט מחוזי ירושלים ואח' (17.10.2023), לפיו: "מן המפורסמות היא כי בהליך הפלילי אין עומדת לצדדים להליך הזכות להשיג על "החלטת ביניים" של בית המשפט בדרך של הגשת ערר או בקשת רשות ערר, וממילא בית המשפט של ערעור אינו מוסמך לזן בערר או בבקשות רשות ערר כאלה, למעט במקרים הבודדים המעוגנים במפורש בחוק... ככלל, צד להליך המבקש להשיג על החלטת ביניים של בית המשפט במסגרת הליך פלילי, החלטה אשר אינה פסק דין ואינה שייכת לאחד מאותם חריגים, נדרש להמתין לפסק הדין הסופי באותו הליך, ולכלול את השגתו על אותה החלטת ביניים במסגרת הערעור על פסק הדין הסופי...".
14. בענייננו, מהות הבקשה היתה לצרף שני כתבי אישום זה לזה, ולדון בעניינם של הנאשמים שבשני כתבי האישום במאוחד. החלטת בית-משפט קמא שלא לאחד את המשפטים, לא סיימה אף אחד מהם. כל הליך ממשיך להתנהל בפני עצמו מהמקום בו היה ערב הגשת הבקשה וההחלטה. ההליך בענייננו של הנאשם מצוי בראשיתו, והוא קבוע למתן תשובה לאישום.
- אין כל בסיס לטענת ב"כ הנאשם לפיה ההחלטה "חותמת את העניין". ההחלטה נוגעת לשאלת איחוד התיקים, אך ההליך הפלילי בענייננו של הנאשם רק מתחיל וודאי שאין בהחלטה מושא הבקשה כדי לסיימו ואף לא כדי להעיד על האופן בו יסתיים.
- בנסיבות אלה, בקשת הרשות לערער, המכונה על ידי הנאשם "ערעור", נדחית.
15. למעלה מן הצורך, יצוין כי גם לגופו של עניין דינה של הבקשה להידחות.
16. תחילה אציין כי לא מצאתי שעיון בחומר החקירה, כפי שביקש ב"כ הנאשם, יש בו כדי להשליך על ההחלטה בבקשה הנוכחית.
17. לגופו של עניין, המשיבה הבהירה בטיעוניה כי גם מבחינתה, בכל הנוגע לשמיעת העדים, היה קל יותר לאחד את המשפטים. עם זאת, מאחר שהנאשמים בכל תיק נמצאים ברשימת עדי התביעה בתיק האחר, הדרך היחידה של המשיבה לוודא העדתם, הינה בהפרדת המשפט, שכן כנאשמים במשותף, אי אפשר לכפות על הנאשמים להעיד, נוכח זכותם, כנאשמים, שלא להעיד במשפטם.
- לכך מכוונת הנחייה מס' 3.1 להנחיות פרקליט המדינה, שעניינה הכנה וניסוח של כתב אישום, ולפיה "שיקולי יעילות, חסכון בזמן של גורמי האכיפה, בית המשפט והעדים השונים והאינטרס להגיע להכרעה במאוחד, מהווים שיקול מרכזי המצדיק את הגשת כתב האישום במאוחד. בצד האמור, כאשר עדותו של מי מהנאשמים כנגד חבריו חיונית לתביעה, יש להגיש כתבי אישום נפרדים, כדי להבטיח את יכולתה של התביעה להעיד נאשם כעד מטעמה".
18. כפי שציין בית-משפט קמא, בנסיבות אלה, איחוד הדיון עשוי לגרום לעיוות דין ויפגע באינטרס הציבורי ובאינטרס הפרטי של הנאשמים האחרים.
19. נוכח האמור לעיל, הבקשה (הנושאת כותרת "ערעור") נדחית.
- המזכירות תשלח ההחלטה לב"כ הצדדים.
- ניתנה היום, ז' תשרי תשפ"ה, 09 אוקטובר 2024, בהעדר הצדדים.